

I. DÍL

ZÁZEMÍ

Německé siluety ze 40. let

*Byli jsme veselá banda, spojená přáním
za každou cenu obesrat společnost.
A zatímco jsme obesírali společnost,
šoustali jsme vše, co nám přišlo pod ruku...*

Henry Miller, 1941

ŘÁD STÍNŮ

1. Infikováno

Každá revoluce vyúsťuje v přirozený stav,
v nezákonnost a nestoudnost.

Johann Wolfgang von Goethe

Nebe nad Berlínem zelo mezi průtrží mračen a západem slunce jako rozpárané břicho čerstvě poražené svině. *Růžové vyhlídky*, pomyslel si Karel Fussmann. Bezděčně si pohrával s kyvadlem, které kroužilo v dvaceticentimetrovém poloměru okolo jeho ukazováčku. Každé obtočení nitě tlačilo krev do studeného koncečku prstu a vyvolávalo v něm pocit tepla.

Seděl v kantýně Hygienického ústavu SS, západní křídlo, třetí patro. Nad nedalekým jezerem Schlachtensee právě stoupal slavnostně osvětlený zepelín, hákové kříže na jeho ocasních plochách z této vzdálenosti připomínaly malé vrtule. Panoramatické okno jinak skýtalo spíše neutěšený výhled na ulici Španělská alej. Druhá strana, ta bez oken, sousedila s novým histopatologickým oddělením. Za touto stěnou se denně pitvaly mrtvoly, ale Fussmannovi to nevadilo. Obědval zde pravidelně.

Humanismus nefunguje, protože člověk není humánní, pomyslel si Fussmann. *Žijeme v násilnickém světě. Vůle a moc jsou nad duchem a právem. Morálka je překážkou inteligence*. Považoval to za fundamentální poznatek a domníval se, že uvažuje správným směrem. Jako mnoho bezvýznamných zaměstnanců také on filozofoval o běhu světa. V národním socialismu věřil šanci „popohnat lidský vývoj“.

Dnes, na počátku nové doby, jde v Německu o převrat v myšlení: poprvé v historii lidstva je politika určována biologismem. Nehledáme žádnou novou etiku, hledáme důkaz důstojnosti člověka. Celý národ se rozhodl vyšlechtit k vyššímu vývojové-

mu stupni. Je to zločin? Angličané, ti plazmaticky přestárli parazitů, teď samozřejmě bijí na poplach. Větrí převratné změny, mají strach z toho, co by mohlo nastoupit na místo peněz. Ale my jsme pokrok a nic nás nezadržuje.

Se slábnoucím světlem se okno proměnilo v matné, poloprůhledné zrcadlo, ve kterém se před červenými kupovitými oblaky vznášel jeho bezbarvý obličej. Pod vysokým čelem, které uprostřed dělila téměř neznatelná vráska, se leskl prázdný pohled. Hodil se k vnitřní masce, kterou si Fussmann každé ráno nasazoval a jež patřila k nimbu vědeckých asistentů. Vypadal jako mladý, plavovlasý bůh smrti. Jestli udělá kariéru, jako ten Heydrich, to už byla jiná kapitola.

Platil za „šťourala“ a kverulanta, i když s geniálními rysy. Proto se mu leccos promíjelo, a Fussmann vystupoval rázně, což se nadřizným líbilo. Jeho repertoár sahal od hitlerovského pozdravu zahraničního do falše až k *neslyšnému* sražení pat. Břichomluva by mu šla hůř, byl totiž vychrtlý jako chrt.

Válka ho zajímala už jen *letmo*: ten tyátr už trval přes dva roky. Polsko bylo ztracené a rozdělené, Francie poražená a britský buldok si z Dunkerque odnesl zkrvavený čumák. Na zprávách *filmového týdeníku* ulpíval nádech neskutečnosti, jako kdyby v Babelsbergu měli obrovské studio, ve kterém se bez přestávky inscenovaly orgie zkázy. Prostě dokonalé, ta protiletadlová palba, to bušení kulometů, krupobití pum na nepřátelské pozice. Bylo to velké kino, co jiného? Uvnitř říšských hranic běželo všechno normálně. Nikdo nevypadal, že by tyranii trpěl, nebyl důvod k obavám. Všechno mělo své opodstatnění a bylo dobré, tak jak bylo. Vnější válečný stav se zdál být garantem vnitřního míru – zprávy z fronty se vyhodnocovaly jako sportovní výsledky. „Teritoriální konflikty primátů,“ alespoň tak zněl Fussmannův lakonický úsudek.

Soudil, že to většinu vojáků baví.

Černou uniformu, kterou nosil, považoval za „užitkové oblečení jako ve zvířecí říši“. Ulehčovala mu zacházení s úřady, bankovními úředníky a nedbalým personálem. V takové uniformě SS se nemuselo mnoho říkat, nejlépe vůbec nic. Dokonce i jeho domácí, válečný invalida a nositel řádu Rytířského kříže, zdra-

vil první. Černá barva byla tedy Fussmannovo ochranné zbarvení a záruka dobrého zacházení. Jeho pocit vlastní hodnotnosti měl však ještě jiné důvody. „Pořádná obuv zaručuje jisté vystupování.“ To si přečetl v reklamě. Zpravidla nosíval lehké jezdecké holínky z hovězíny vydlávané chromem, nablýskané do vysokého lesku, vepředu a vzadu pobité železem. *Smrtelně šik*, jak se říkalo v důstojnických kruzích. Také rukavice se hodily k hodnotným znakům jeho civilizace. Odklápěcím *prstům rukavic* potvrzoval výrobce „pohodlí při jemných pracích a u bufet“.

I kývání kyvadlem šlo lehce od ruky.

Fussmann zívá a schoval si měřič kmitání do kapsy. Bylo už dávno po pracovní době, ale jako tak často ho na odchodu domů zastihl telefonát kolegy. *No a, myslíš si Fussmann, vždyť stejně nemáš co na práci. Jakmile člověk jednou dezertoval do tábora přístrojů, běží vše jako po drátkách. Lepší je dobře fungující přístroj než člověk, který nenachází smysl svého života. Nelidskost má budoucnost, přinejmenším se vyplácí... Bezděčně vyjmul ze stojánku noviny. No ano, ta troška války. No prosím, Velká Británie se třese o své rafinérie v Iráku. Dobře jim tak. Zlost protivníka je vždy osvěžující. Hm, kdo to je? Aha, Fritz Groppa, německý velvyslanec v Bagdádu, podporuje mnoho let arabský boj o nezávislost, který vedou proti britským imperialistům. Správný muž, ten Fritz, správný muž...*

Na fotce pózoval Groppa před fešným bojovým letounem Ju 88. Rašíd Alí, nový irácký mocipán, zatím vkládal naděje do německé říše a její vedení neskrývaně pošilhávalo po irácké ropě. Také Egypt, Sýrie a Írán byly ochotny vyhnat „kapitalistické pijavice“ ze svého přírodního bohatství. Po německých vítězstvích na libyjské frontě se dalo očekávat, že se karty na Blízkém východě budou rozdávat znovu. Američtí ropní baroni se obávali o své prebendy v Saúdské Arábii. Tatáž parta, která se v roce 1921 se souhlasem ministra zahraničí Alberta Falla obohatila na ropných rezervách v *Teapot Dorne* a pomohla k moci Rooseveltovi, teď štvála proti Němcům. Vstup USA do války byl už jen otázkou času.

Nic nového pod sluncem, pomyslel si Fussmann. *Je opravdu důležité, zda si manipulátoři říkají demokraté nebo fašisté?*

Zda masy chcípají pro tu či onu vlajku? Zákonné je vždy pouze to, z čeho mají užitek ti, kdo jsou právě u moci.

Baldachýn z tmavých a zářících mraků zahalil město venku za oknem do ultrafialového světelného spektra. Pokropil mokrý asfalt a pokryl střechy roztavenou mědí.

Rozdíl mezi nebem a peklem? pomyslel si Fussmann. *V pekle se člověk nechá unášet – nebe ho vede. Proč bychom se s tím měli spokojit? Pán Bůh také jenom vaří z vody. Budeme potřebovat sto nebo dvě stě let, ale nakonec se nám podaří, abychom se vedli sami,* uvažoval Fussmann. *Kam?*

Dosud se mu hravě dařilo vést svůj život v kolejích, které se mu nezamlouvaly. Čtyři roky studoval v Heidelbergu chemii, jen proto aby v předvečer závěrečné zkoušky pochopil, že ho víc zajímá biologie. Po zasnoubení s brunetkou Johannou následovalo pochopení, že by byl šťastnější s blondýnkou, a to nejen proto, že sňatky s blondýnkami byly u SS odměňovány. Po prvním odeznění hormonálně zapříčiněného obluzení myslí mu jeho snoubenka připadala jako malý koutek s křížovkou ve velkém Božím pestrobarevném časopisu.

Dočkej času jako husa klasu, pomyslel si Fussmann. Křížovky ho nikdy nebavily a to, že si často prozpěvovala stupnice, ještě všechno zhoršovalo.

Johanna byla děvče „z dobré rodiny“, otec bankovní rada, matka módní návrhářka a jedna ze zakladatelek Frankfurtského módního úřadu. Dcery její nadšení pro šaty podědily. Ačkoli Johanna studovala zpěv, pracovala jako dobrovolná reprezentantka. V časopise *Dáma* č. 4 z 5. května 1940 byla dokonce její fotografie. Titulek: „Johanna Fenholtová, *hlas* dobrého vkusu.“ Bezpochyby by se uchytila v každé redakci, ale Johanna si ráda nastavovala laťku o trochu výš. Teprve přednedávnem se nechala najmout jako palubní zpěvačka na loď nacistické organizace KdF (Kraft durch Freude, Radostí k síle), která se starala o volný čas pracujících. Za několik dní vyrazí na okružní plavbu do nordických oblastí Říše. Svůj repertoár rozšířila o šlágry, lidové a zlidovělé písně, i když jí bylo proti srsti zpívat *Černohnědý je lískový oříšek*. Podle Fussmanna si musela komplikovat

vat život, – protože to jinak nikdo jiný nedělal. Přitom jí nevadilo zraňovat otcova velkoburžoazní citlivá místa. Měla svou vlastní hlavu a prosadila se.

Fussmann Johannu sbalil na Riemských dostihových týdnech a kvůli jejím lodičkám a vosímu pasu ji považoval za *torfovou Karolínu*¹. Bohužel se z ní vyklubalo slušné děvče. A když stáli u postele, bylo to ještě horší, ženské atributy z ní odpadly jako protézy. Bez vysokých podpatků působila její lýtka jako husí stehna, vycpaná podprsenka předstírala prsa a postava ve stylu přesýpacích hodin byla pouze strašidelným dílem z drátů a kožených řemínků. První noc tedy měřili míru své lásky počtem jeho knoflíků od pyžama a dlouze hovořili. Již příštího rána se cítil rozčarovaný.

V chladném větru realistické doby květy romantiky rychle uvadají, pomyslel si Fussmann.

V Berlíně byl teď tři měsíce a nebylo to jen začátkem jara, že pociťoval potřebu *si leccos vynahradit*. Možná to souviselo s jeho zpackaným dětstvím nebo s nebulózní pubertou: zatímco jeho vrstevníci už páchali první „pubertální činy“, Fussmann ještě masturboval nad rozkládacími anatomickými obrázky. Jeho ostýchavost byla nepřímo úměrná tomu, co si přál, což mu ztěžovalo styk s krásným pohlavím. Teprve od doby, kdy chodil s Johannou, byl jeho *pyl* pravidelně odklizován. Přesto – nebo právě proto – mu připadalo, že s ním láska zachází macešsky. Zatímco přes den kapal do zkumavek míchanice a zapisoval dlouhá čísla do sešitu formátu A 5, toužil po něčem, co křesťané nazývají děvka babylonská.

Musí tady někde být, myslel si Fussmann. *Železo pozná magnet podle přitažlivé síly*.

„Sieg Heil, Fussmanne! Mléko a cukr?“

Vedle popelníku dosedl tác se třemi šálky kávy. Bílé prsty na držátkách patřily Dr. Klausu Hildebrandu-Plochovi. Fussmanna to vždy nutilo myslet na „organely“ – chápaté výběžky protoplazmy. Někdy lidé před ním *zprůhledněli*. Jako kdyby měl rentgenové oči, dokázal je pak vidět v průřezech, někteří milí kolegové

kolem něj proplouvali coby prasečí půlky. Nebo si je představoval jako hovnivály, kteří valí kuličky trusu. *Jsi po ruce*, pomyslel si Fussmann, když odkládal noviny. *Ale vlastně tu nejsi...*

Každý sociální horolezec zná nenávist, kterou člověk pociťuje vůči sobě rovným: *co ten chce tam nahore? To lanoví chce skutečně na mé místo*. Bývalá naděje závodů Hauschild-Temmler, nazývaný též „Klaus-Hilde“, přesně ztělesňoval onu směs sebepřecenění a neschopnosti, která je zapotřebí pro vybudování kariéry. Jako jezdec pólového oddílu SS Wörpswede a majitel tří koní se domníval, že je téměř u cíle.

„Jsem tu moc brzo? Nebo je váš ředitel, hrabě Gessner, jak bych to řekl, opět indisponován?“

Fussmann znal Klause-Hildeho jemně odměřené neuctivosti a spontánně se rozhodl povědět pravdu: „Není indisponován, ale odjel na víkend pryč. A příští týden je v Libyi, výzkum v poli, no, vždyť to znáte. Obávám se, že se budete muset spokojit se mnou.“

„Ale s radostí.“ Klaus-Hilde zaklepal na svůj blok. „Stejně to není nic důležitého.“

Fussmann se samolibě usmál a odhalil dokonale bílé zuby, za které vděčil *zubní pastě Dental Magnesia*, pastě pro „pravé muže, kteří se dokážou zakousnout do práce“ – každopádně to tvrdila reklama. „Myslel jsem si to,“ řekl potom. „Jinak by neposlali vás.“

„A vás také ne.“ Klaus-Hilde zvedl šálek s kávou. „Na zdravíčko.“ Loknul si. „Už jste si všiml? Nové šálky. Z nařízení říšského vůdce SS...“

Fussmann zblízka zkoumal svou nádobku na pití. *Hákový kříž v zeleném věnci*, pomyslel si. *Chybí už jen náhrobní nápis*.

„Velmi, ehm, vánoční.“

Klaus-Hilde přikyvoval. „Tipuji to na zimní výprodej u Nackerkermanna. Himmler z něj má procenta. Minulý rok měli takzvanou kolekci k letnímu slunovratu. Záclonoviny, ručníky, povlečení, ubrousky. Dokonce šněrovačky, věděli jste to?“

Fussmann usrkával kávu z šálku a dělal, jako že si vyplachuje ústa u zubaře. „Hm. A co toaletní papír?“

„Velmi vtipné.“ Klaus-Hildeho pohled nepřátelsky zajiskřil. „Mezi námi, jeden korzet jsem daroval své přítelkyni. Korálově červený s rybí kostí z hákových křížů.“

„Váš záměr,“ skočil mu do řeči Fussmann, „sexuálně se stýkat se stranou mne nezajímá.“

Jeho protivník si uhladil zesvětlené vlasy... „Osobní urážka je jedna věc, hanobení národního socialismu je věc druhá. Dávejte si pozor.“

Omezený obzor, pomyslel si Fussmann. *Ale jak můžeme zablýždit jednookému červu, že není schopen vidět prostorově?* „To samé platí i pro vás,“ řekl potom. Zatímco měl Klaus-Hilde ještě hubu dokořán, ukořistil poznámkový blok.

„No dovolte!“ Klause-Hildeho námitka přišla pozdě, neboť Fussmann již objevil seznam hodnot pH.

„Tedy opět nic,“ řekl, když ho zběžně přelétl očima. „A kvůli tomu mě sem necháte napochodovat?“

Klaus-Hilde si podklady uraženě schoval.

„Sám přece víte, co říká doktor Böhme. Co můžeš udělati dnes, neodkládej na zítřek.“ Obřadně Fussmannovi předal jeden průklep. „Tady máte, do spisů. Ani dráždivé reakce se nezlepšily. U jedné pokusné osoby se dokonce objevily ekzémy.“ A jako odpověď na Fussmannovo funění: „A co jste očekával? Velký průlom?“

„Výsledky,“ odvětil Fussmann.

Klaus-Hilde se sardonicky zašklebil. „Podívejte se na to takhle: projekt NAD-V-TAN je jeden velký výsledek špatné zkušební. Ta formule jednoduše není správná. Bez metylftalátu to prostě nejde. – Chtěl byste si promluvit o tom?“

„S vámi?“ Fussmann složil seznam. „Vždyť vy to slovo pomalu ani nevyslovíte.“ Vstal a bez ostychu se protahoval. „Jakmile se hrabě vrátí, podám mu zprávu o našem rozhovoru. Buďte bez obav, o korzetu se nezmíním. A teď mě omluvte.“ A dosti rázně odpochoval.

„Jak chcete, Fussmanne,“ vykřikl Klaus-Hilde. „Jste kverulant a kverulantem zůstanete. Nevím, co si od svého chování slibujete, ale dříve nebo později budete mít problémy...“